

Új díszlet a Bánk bánhoz

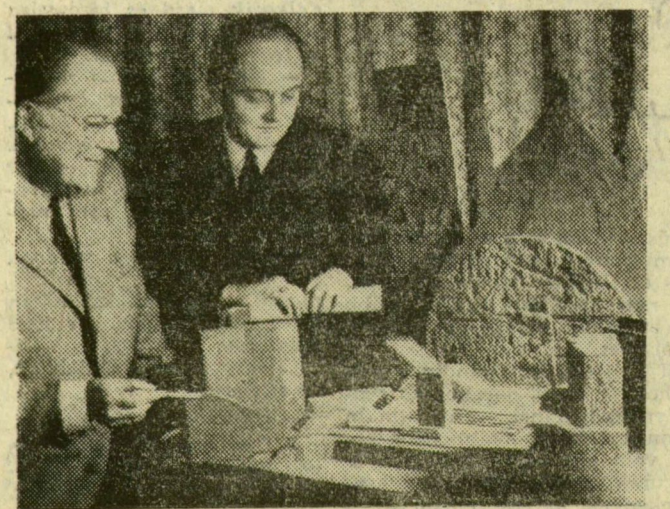
Az előzetes megbeszélések után megkezdődött a szegedi szabadtéri igazgatóságán az idei előadások díszleteinek hagyományos vitasorozata. Tegnap, az első ilyen alkalommal, a nyitódarab, *Erkel Bánk bán* című operájának Fülöp Zoltán Kossuth-díjas kiváló művésze által tervezett díszlete került a játékok igazgatósága elé.

A Bánk bán — mint ismeretes — az elmúlt kilenc év alatt Mikó András és Békés András rendezésében többször szerepelt a szegedi szabadtérin. Most, a tizedik évben, Szinetár Miklós, — aki egyébként érdekes véletlen folytán a televízióban most létszít elő a prózai Bánk bán —, és Félix László fogalmazza az operát a Dóm előtti színpadra.

Az új rendezői felfogásnak megfelelő elvek alapján készült díszlettervekről a tegnapi vita után a társrendező Félix László elmondotta, hogy az új díszlet tökéletesen kifejezi azt a folyamatot, amelyben a magyar színház-művészet eltávolodik a ro-

mantikus, naturalista díszletmegoldásoktól az úgynevezett *térszínpad* irányába. A Bánk bán mostani változatosan tagolt térfelosztása több lehetőséget ad a rendezőnek, hogy elképzeléseit hatásként megjelenítse, *drámai tömörítésre* nyújt alkalmat.

A díszlettervező Fülöp Zoltán — először tervezett a szabadtérre ehhez az operához — azon felül, hogy szintén kiemelte munkájának ezt a jellegét, rámutatott, hogy a román stílusú, súlyos tömegű díszlet — az eddigi Bánk bán díszletek között a legnagyobb — sajátos megoldásaival faragott kőrelieftel emlékeztet, kiemelve azt az uralkodói pompát, amely ettől a darabtól nyilvánvalóan elválaszthatatlan. Nagy szerepet játszik a megoldásban a sok kisebb díszletelem és különösen a *világítás*, amely a jeleneteknek megfelelően szűkíti és tágítja a játéktérrel. A díszlet, mely nem a régi megoldásokból indul ki, minden tekintetben újat akar adni.

Somogyi Károlyné felvétele

A tervező Fülöp Zoltán és a társrendező Félix László megbeszéli a Bánk bán új díszletének makettjét

Időjárás rekordok

Európa nagy részén enyhe az idő, túlnyomó részben borult, esős. A Szovjetunió európai felének északi részén havazik, s a legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet elérte a mínusz 25–26 fokot. A Kárpát-medencében viszont — a szélességi időjárásra jellemző — 5–10 fokkal magasabb a hőmérséklet — a sokévi átlagnál. Ritka egynapos tanú vagyunk Magyarországon

majdnem abszolút rekordot javított az időjárás. Budapesten mérték eddig február 9-én a legmagasabb hőmérsékletet 13,5 fokot. Kaposvár, Szolnok, Békéscsaba vonalától délre most 12–13 fokra emelkedett a higanyszál. A Meteorológiai Intézet jelentése szerint az enyheség túljutott csúcspontján. Erdekesség: Nyíregyházáról zivatart jelentettek, mennydörgéssel kísérve.

nyörtelen képét adta a társadalmi harcoknak a szükségeknek és szükségtelemek egyaránt, nem kimélt semmit és senkit. A képet, amelyet elénk rajzolt, a szocializmus legkritikusabb szemlélője sem tarthatta szépítettnek, mégis azt a meggyőződést erősítette, hogy úrrá lehetünk és leszünk az élnék tornyosuló nehézségeken. Művészi módszerének sajátossága az volt, hogy a társadalom minden rétegének megadta a módot, hogy a maga igazát bizonyítsa.

Ha a hasonló ismervek alapján megvizsgáljuk a Szegénylegényeket, nyomban szembeugrik az eltérő sajátosságok sora. Itt szó sincs objektivitásról a Húsz óra értelmében. S nemcsak azért, mert száz évvel korábban játszódtak, amikor gyökeresen mások voltak a társadalmi harcok. Az eltérés lényege nem a témában van, hanem az alkotók szemléletében, akik az erők harcának — így mondhatnám — csak módosított vizsgálatát, nem pedig indokait és érveit. Hogy az elgépített elnyomó hatalommal szemben az alföldi sánca befogott szegény nép képviseli az emberséget, az nem is képezi vita tárgyát, mint ahogy a film nem is tesz különbséget közöttük; egyetlen áruoló kivételével mindannyian azonos elszántsággal állnak szemben az önkénnyel. S hasonlóan egymémmé a velük szembenálló frontja. Nem azt vizsgálja ez a film, hogy ki, milyen ügyért, milyen érdekekért harcol, hanem az elnyomás arctalan mechanizmusának működését mutatja be. Ami azt is jelenti, hogy másodrendű, szinte lényegtelen kérdések válnak, milyen hatalomról és milyen elnyomóaktól van szó. Igaz, ehhez hozzá kell tenni: *Jancsó* annyiban eltér a bevezetőben említett művektől, hogy a *lédarc*, amelyet döbbenetes látomása érzék-

telnek, nem korlátlan: vele szembeszegül a szegénylegények kétségbe esett kapaszkodása az életbe. De képtelenek átlatni elnyomóik céljait és praktikáit, s ezért ellenállásuk nem több, mint ösztönös és kilátástalan tiltakozás.

Példa egy harmadik változata a Hideg napok, amely annyiban hasonlít a Húsz óra, hogy ugyancsak világosan differenciál: az újdíki vérengzést az események négy részének oldaláról mutatja be. De annyiban közeledik a Szegénylegényekhez is, hogy a konkrét történelmi helyzeten túllépő, időtlenebb, elsősorban *morális tanulságokat* keres. (Ezt tanúsította a film vitája is, amelyben lényegesen több szó esett a jelenről, mint a múltrol.) Csak hogy eltérően a Húsz órától, ez a film nemcsak sokoldalúan mutatja be a társadalmat, hanem keresztül-kasul elemzi is. A Húsz óránál a figurák mozaikjából szinte önkéntelenül adódott a válasz a történelem kérdéseire, a Hideg napok szinte tudományosan elemzett megoldás. Újra meg újra szembesíti egymással a figurák okfejtését, lépésről lépésre haladva veti össze az álláspontokat, majd összegezi a eredményeket, hogy újabb oldaláról folytathassa a vizsgálódást. Ha a Szegénylegények emlékeztetés teljességete az volt, hogy nyomasztó vízióiban felidézte a homályt, a káoszt, amelyet az elidegenedett hatalom az emberek tudatában okoz, akkor a Hideg napok nagy érdeme az, hogy megmutatja, miért képes az elnyomó ezt megtenni, milyen korlátolt gondolkodásformák és előítéletek teszik védtelen eszközzé az alávetett egyént.

Az összenyomás tehát nem abban tér el egymástól, hogy az egyik negatív, a másik pozitív képet rajzol, és nem is abban, hogy az

Amatőrfilmek gálaestje

A vidékieket témáik eredetisége jellemzi Szegedi szerző filmje a mesterség poéziséről

Ismét gazdagabbak lettünk egy nagyománnyal. A Csongrád megyei Amatőrfilm-Klub ugyanis évről évre megrendezi az országos fesztiválon díjnyertes alkotások szegedi gálaestjét, s ez a néhány évszázados, meg a biztosíték, hogy a szegedi közönség érdeklődése további garancia a folytatásra — már nyugodtan nevezhető tradíciónak.

Kilenc kisfilmet vetítettek teltházas kíváncsi tekintetek keresztülfűzésében, hamisítatlan gálahangulatban péntek este a Tisza Szálló konfertertermében. Az első konzekvenciát mindjárt a meghívó program-cédulája kínálta: négy vidéki szerző törte meg az amatőrilm eddigi fővárosi privilegiumát. S ami még jellemző, kameráikat sem a nagyvárosi csúcsforgalom, a százirányú macskaköves tranzit, vagy körüli presszósarok vonzotta, hanem a zajló, sebes idő, a modern század szélére sodródott „konzervált” paraszti valóság. A debreceni Nagy László János a szomszédos Hortobágyról lesett el életképet: nyugdíjas továbbszolgáló gulyásnak, a szájhagyománytól grófi címet nyert

Czinege Jánosnak egy napját mutatta be, Balásy Gyula — Békei János dollárpapapardíája pedig (dombóvári klub) szatirikusan szót a Valutás rokonokról, néhány perces etűben megkísérrelve aloszlalni az illúziókat, amiket határontúlról vár, a családszereplők. Igazi meglepetést a hajdúböszörményi dr. Oláh Imre (A 10 000 453-ik) és a szegedi dr. Németh András (A pék) filmje okozott. Az előbbi mély, belülről fakadó őszinte humanizmusával, életigenléssel egyszerre megfogalmazza a születési ősi természetrajzát és az önkéntes számkivetettség, egymásrautaltság heroikus dacát a civilizációval, az utóbbi a munka dicséretével, egy nemzedékváltásra aligha számító mesterség kemencéhez ragadt poézisével, színes képteknikájával. Ezekből a filmekből hiányzik a keresettség, eszközeiket nem egyszer nyíltan választják a naturalizmus kellektárából.

Jóllehet önkényes a megkülönböztetés, inkább tematikailag különíthetők el a budapesti filmek munkái. Legtöbb konvencióval Hortobágyról grófi címet nyert

biájosan ügyefogyott kergetőzésekben! szinte átsütött a gyermagyújtás, tortosztás eredeti ötlete, néhány pazar felvétel. A Levél az újjáélesztés bonyolultabb fogalmazása, merész snittjei tipikus filmképekben gondolkodó, lehetséges szerzőt sejttenek (Jeles András). Sasvári Lajos filmje (Ha Zsuzsával találkozol) klasszikus szonett a távoli kedvesről. A Galambos Tamásról korábbi szegedi bemutatója alkalmából szólunk, a Mehemed és a tehene, dr. Faragó Mihály rajzfilmje pedig — nomen est omen — szellemes fricska a mehemedekről, a tehenekről, és egy közismert beat szám újranyerés a tanulságról... Amatőrfilmesről lévén szó, természetesen, akinek nem inge, ne vegye magára!

N. I.

Pártnapok Szegeden

Február 12-én, hétfőn a Rostkésztő Vállalat Központjának dolgozó részére (a Szegedi Építőipari Vállalat Dáni utcai kultúrtermében) 16 órakor, előadó: dr. Tari János; az Üveg- és Porcelán Nagykereskedelmi Vállalat dolgozóinak (Gutenberg u. 12.) 16 órakor, előadó: dr. Dudás Béla; a Mező Imre Általános Iskola dolgozóinak (Alsóklók sor 2.) 17 órakor, előadó: Székely Sándorné; a Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat dolgozóinak (József Attila sgt. 31. szám alatti klubhelyiségben) 18 órakor, előadó: Farsang Lászlóné dr.

Február 13-án, kedden a Szegedi Tömegi Ktsz dolgozóinak (a Zákany utcai központban) 14 órakor, előadó: Jáhm László.

Február 14-én, szerdán a Szegedi Ecset- és Seprűgyár dolgozóinak (Cserzy Mihály u. 35.) 13 órakor, előadó: dr. Biczó György; a Felsőfokú Vasútforgalmi Technikum és a Vasútforgalmi Technikum dolgozóinak (Marx tér) 15 órakor, előadó: K. Tóth Ferenc; a Szegedi Gépjárműjavító Ktsz dolgozóinak (Cserzy Mihály u. 14.) 16 órakor, előadó: Berzsényi Lajos; a 2. számú Postahivatal dolgozóinak (Szeged-állomás, posta) 15 órakor, előadó: Kecskeméti Ferenc.

Február 15-én, csütörtökön: a Felzabudulás Tsz dolgozóinak (Róza-téle tanyában) 12 órakor, előadó: Lacsnó Mihály; a Csemegakereskedelmi Vállalat dolgozóinak (KISZ városi bizottság termében) 13 órakor, előadó: dr. Kuti Árpád; a Szegedi Bőrdíszmű Ktsz dolgozóinak (Kölcsény u. 10.) 14 órakor, előadó: dr. Komáromi László; a Társadalombiztosítási Igazgatóság dolgozóinak (Lenin krt. 97., II. em.

tanácsterem) 14 órakor, előadó: dr. Ürdög Pirokska; a Szegedi Paprikafeldolgozó Vállalat dolgozóinak (Székvetkezeti út 1. öreleménycsomagoló) 14.15 órakor, előadó: Kovács János; a Gyulaipari Vállalat 2. sz. telepe dolgozóinak (Bakay Nándor u. 7-9.) 14.30 órakor, előadó: Horváth Sándor; a Szegedi Konzervgyár dolgozóinak (Rókusi ff. 6., ebéd) 14.30 órakor, előadó: Siklós János; a József Attila Tudományegyetem dolgozóinak (Dugonics tér 13., Aula) 15 órakor, előadó: dr. Kurucz Imre; a Szegedi Orvostudományi Egyetem dolgozóinak (Szemészeti Klinika tantermében) 15 órakor, előadó: dr. Szabó Zoltán; a Tanárképző Főiskola dolgozóinak (Április 4. útja 6., díszterem) 15 órakor, előadó: dr. Vokszán József; a Hangszergyár dolgozóinak (Hétezer u. 9.) 15 órakor, előadó: Kispál Jenő; a Dél-magyarországi Gázgyártó és Gázszolgáltató Vállalat dolgozóinak (Külös Pulcz u. 2.) 16.15 órakor, előadó: Juhász Géza; a 18. sz. AKOV dolgozó részére (Marx tér 10-11. ebéd) 16.15 órakor, előadó: Deák Béla; a Szegedi Felsőfokú Élelmiszeripari Technikum dolgozóinak (Marx tér 7., I. sz. előadóban) 15 órakor, előadó: Maróti János.

Február 16-án, pénteken a Szegedi KÖJAL dolgozó részére (Tolbuhin sgt. 37.) 14 órakor, előadó: dr. Szilárd János; a Névfaiipari és Játékkészítő Ktsz dolgozóinak (Rókusi ff. 22., ebéd) 14.30 órakor, előadó: Sziget János; a Csongrád megyei Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat dolgozó részére (Hajnóczy u. 18. ebéd) 15.30 órakor, előadó: Balassy Sándor; az EM Szeged Tervező Vállalat dolgozóinak (Klauzál tér 2.) 16 órakor, előadó: Kincses András; a DAV Üzletgazdagság dolgozó részére (Kossuth Lajos sgt. 88., ebéd) 16 órakor, előadó: Lugosi József; a Dél-magyarországi RÖVIKÜT ebéd) 17 órakor, előadó: Sárvári Mihály; a béketelep pártiszervezet és a béketelep általános iskola dolgozóinak (a béketelep pártiszervezet székházában) 18 órakor, előadó: Kovács József; a Csongrád-Bács megyei Téglaiipari Vállalat központja dolgozó részére (Deák Ferenc u. 30.) 16.30 órakor, előadó: Kispál Jenő.

Február 17-én, szombaton a Szegedi Patyolat Vállalat dolgozóinak 14.30 órakor, előadó: dr. Gazdag István.

Február 20-án, kedden a Sikelet Általános Iskolája dolgozóinak (Bécsi krt.) 14.30 órakor, előadó: Faragó Mihályné.

Február 22-én, csütörtökön a Dél-magyarországi Textilnyakkereskedelmi Vállalat dolgozóinak (a Belvárosi I. pártiszervezet Victor Hugo utcai helyiségében) 16.30 órakor, előadó: dr. Sándor János.

RENYI PÉTER